

Engelskt bombflygplan nödlandar i Landvetter

Brandchefen, Arthur Lincoln, skriver i sin dagbok för 1945 om händelsen:

Lördag 13/1

Engelskt flygplan störtat kl. 2045 i Skällared. LFB-utryckning ca 2100, inryckning ca 2340.

(Pilot Davidson + 6 man räddade, 1 man död = 8 man)

Lördag 20/1

Militärbegravning i Landvetters kyrka kl. 1300 av engelske flygsergeanten

Denis Boweren som störtade i Skällared den 13/1. (Krans från LFB m.fl.)

Snöstorm och snöhinder för tågen på e.m.

Brandchefens son, Knut 16 år, som deltog vid Brandkårens utryckning till nedslagsplatsen, skriver den 14 januari i ett brev till sin bror, som tjänstgör vid flygflottiljen vid Såtenäs och berättar om händelsen på lördagskvällen. Knuts långa och livliga berättelse i brevet står i stark kontrast till faderns korta anteckningar i dagboken. Här följer Knuts berättelse i sin helhet:

Landvetter 14 januari 1945

På lördagskvällen vid 9-tiden eller så hörde vi flygmaskinsbuller. Pappa, Lasse jag ut för att "glo" och "ly". Bullret var rätt dovt och inte så där ilsket som jaktplansbuller, varför vi gissade på ett flermotorigt flygplan eventuellt flera (det senare dock föga troligt). Ett tag hördes det rätt kraftigt här över ung el. över byn. Så blev det svagare, det gav sig iväg bort över skogarna på andra sidan åt söder alltså. Så närmade det sig igen. Alldeles över Backa ung. såg Lasse och pappa ljus el. ljussignaler. Några sekunder därefter hördes en krasch, krrraassch ungefär, ingen explosion eller kraftig smäll. Det lät som det kom från Härryda eller i alla fall åt det hållet, ev. Benareby el. Eskilsby. alltså ner åt söder, you know.

Efter en liten stund ryckte vi ut med brandkåren, det tog en bra stund innan vi kom iväg, kanske en kvart eller så efter kraschen. Vi fick med oss ganska många lyktor och några sjukvårdsväskor. Så iväg. När vi kom fram mot kröken nere vid Sprängbäckelid såg vi lyktor nere vid ån nedanför den branta sluttningen från lidens översta del. Vi gasade upp för backen, stannade på krönet i svängen och hoppade av. Fick med oss bårar, filter, sj.v.väskor, yxor o.s.v. Så kom vi då nerför den branta backen genom det lilla stället i sluttningen (Nilssons) och fram till ån. En del gick över spången till andra sidan bl. dem jag, andra följde åkanten nedströms ett 50-tal meter.

Där låg det, planet, i en enda knyckla mitt i ån. I det otydliga ljusskenet skimtrade en del av flygkroppen rakt över ån från den ena stranden till den andra. Vattnet plaskade och glimmade i skenet från ficklampor och el.lyktor. Inget rörde sig eller gav några ljud ifrån sig, allmän förvirring. Där glimmar ljuset i ett kulsprutetorn på ryggen av den största biten av planet. Kulsprutorna, 4 st., pekar svarta fram ut det trasiga glaset.

”Se där! lys där! Är det inte en som ligger där i vattnet?” ”Vardå?” ”Där, nedanför kroppen. Lys bättre.” –”Det är bara en avbruten trädstam som lyser vitaktig i lyktskenet, eller kanske några löv på en kvist på det där avbrutna trädet”. ”Nej, det är inget människoansikte.” Konstigt att det inte finns några gubbar ombord, det varken hörs eller syns något levande. Vi ser bara den tunga mörka flygkroppen där rakt över ån och de tillknycklade plåtarna, som ligger överallt, söndertrasad metall, rester av träd, stora hela gråa ytor och obeskrivligt virrvarr av plåtar, faner och duk, glasskärvor och trävirke. Och så detta plaskande och rinnande, kalla vatten överallt mellan vrakdelarna. Det hela är så överkligt, spökligt i det irrande och svaga lyktskenet. Denna obeslutsamhet och förvirring bland alla de skugglika figurerna, som rör sig hit och dit på stränderna halvhögt pratande och gestikulerande!

Några vill krypa ut på planet och bland metallknycklorna där ute i ån. Ett par har fått tag i yxor och börjar röja och greja bland resterna av den främmande metallfågeln. –”Nej. Nej, det kanske finns bomber, det kanske kan finnas något sattyg, som exploderar, låt bli det där, det är nog bäst.” –”Ja men då skulle det väl exploderat när den störtade förstår du väl!” –”Nä, det är inte säkert, det vet en aldrig, dom kan ha rackartyg, som inte exploderar förrän efter flera timmar. En måste nog tat försiktigt i alla fall.” –”Dom har visst fått tag i en, han är uppe i gården, säger dom, han lever visst.”

Rykterna surrar, de gå från man till man. –”Han kröp bestämt ut själv, säger dom, jag vet inte. Det var visst innan vi kom hit.”- Nu kommer det en bil från gårdarna i Skällared; det går en liten väg ner mot ån. Billyktorna sända sitt starka sken över platsen. Bilen rullar fram några meter från åkanten. I strålkastarljuset syns den långa biten av kroppen som ligger tvärs över och i ån. Alldeles i vattenlinjen syns nationalitetsmärket, några olikfärgade ringar. Jaha, då var det sant att det var engelskt, planet.

Just nu kommer det fram en figur ur dunklet, petar på mig och säger nåt om att jag ju kan snacka engelska, -”Gå upp och tala mäen, så att vi får reda på hur många dom är!”- Ja visst ja, i den allmänna förvirringen kanske ingen har tänkt på att fråga'n. Jag springer bort efter åkanten mot spången. Här är det bäst att akta sig, det är bestämt en nerfallen ledning här nånstans. Så där ja, nu var det förbi. Fort över spången, halka inte! upp för slänten. Här är stugan, här är ingången. Tveksamt går jag in i köket, några gamla går där, - ”Är han här inne, lever han, är det någon som kan prata med honom?”- Ja visst lever han, han är där inne i kammern. Nä där är ingen som kan prata med han nu.”

Jag öppnar dörren, kliver in. Skolmössan i näven, den vita Canvasrocken på. Där sitter han, huvudet omlindat, det lyser lite rött ovanför vänstra örat. Ett fruntimmer plåstrar om högra benet, smalbenet. Han sitter vid bordet, grå i ansiktet av olja, eller vad det nu kan vara. Nu dricker han kaffe ur sin kopp, han lutar sig framåt och nedåt när han dricker. Jag står där tveksamt, undrande, så försöker jag tala engelska. Han sätter sig upp, ler lite kanske, ser sympatisk ut, karlen. –”How many were you?” säger jag stapplande. –”Eight together!” ”Eight together!” “Yes” –“In the machine- three or four”- han visar med fingrarna –“three or perhopes four”- “Have they found the machine?” “Yes, we have found it, but we haven't found any-one in it, not anyone yet” säger jag.

“Four parachute, parachute!”- Han visar hur man håller i linorna till fallskärmen.
”Yes, I understand, I understand” - säger jag. ”You understand!” säger han.
”They seek in the machine but they have not found anyone yet, they seek” säger jag.
“Yes, they seek- good!”- säger han. Så går jag, jag minns inte om jag sa -
Thank you.- Kanske gjorde jag det - kanske inte.

När jag kommer ut får jag syn på pappa. Jag talar om vad jag hört. Pappa kanske vet det redan, jag tror nästan det. Så springer jag ner till ån, till flygmaskinen. Det är inte så många här vid den här sidan nu. Polisen Skoglund, Gunnar på Tappen och jag, kanske några till. Skoglund har en liten vanlig ficklampa. Han går ut på planet, jag och Gunnar följer med. Vi spejar, vi håller oss fast för att inte glida av, det är glatt. Vi står bestämt på vingfästena vid flygplanskroppen. Skoglund lyser in i ett hål, det är visst kabinen. Där ligger en, säger han, huvudet är nere i vattnet, han är nog död. Tappe-Gunnar tränger sig fram och tittar, jag ser inget nu. Jag springer fram på vingen eller vad det nu är. Där ligger en björk intrasslad in i främre delen av kabinen. Jag får låna ficklampan, jag lyser in i kabinen, där synes säten, tycker jag, virrvarr av allt möjligt, obestämda saker som jag inte känner till.

Där längst fram bland björkkvistarna lyser svagt instrumenten på kontrollbordet, svagt grönaktigt lyser det, men några människor syns inte. Jag klänger mig tillbaka lite, nu ser jag också den som dom hittat förut. Jag ser bara två ben, som sticker upp, dom har stövlar på, svarta. Vattnet blänker där nere i kabinen, en del grejor och skräp flyter ovanpå. Karlen därnere sitter helt uppochner, vattnet går väl över hela överkroppen, som vi inte kan se. Skoglund ropar på pappa, så kommer det en massa folk. –”Yxor, hit med en yxa!” –”Så ja, försiktigt.” –”Så där, åhej! nu har dom fått fram honom.” –”Var är bären, tag hit den!” –”Ställ bären här på land!” ”Lägg upp honom!” -Nu ser jag ansiktet, det är blekt, blod rinner ur näsan, det är nog inget hopp. Han har ju varit under vattnet i snart en halvtimme.- ”Han är nog död.”- ”Ja visst är han död.”- ”Konstgjord andning, kanske finns det hopp.” –”Hugg i nu, nu bär vi!” ”Släpp inte!” – ”Men konstgjord andning, är det ingen som kan konstgjord andning?”- ”Bär in honom på logen!”

”Ta in honom i köket i värmen.” Dom ställer ner bären villrådiga, vart ska han hän? Några tar av honom fallskärmen, den har kommit ur sin packning och släpar efter, vit som ett fint lakan, som en liksvepning. Nu ligger han där i snön bredvid vägen mellan husen i den lilla gården, vit, glänsande fin och vit som en svanehamn. Dom bär honom uppför backen mot förstugan. –”In i köket, in i värmen.” –”Nej, för Guds skull, släpa inte in en i köket” säger någon och så vänder tåget igen. –”Ni kan väl inte släpa in en död i köket, dom gamla kan ju få slaget, bär ut honom på logen istället eller ut i lillastugan!” –”Det är låst, finns det ingen som har nyckeln?” – ”Jo, här kommer den.” –”Såja, bär in honom nu.” –”Vi måste försöka med konstgjord andning, känn han är ju varm än!” Så bär dom in honom i rummet i lillastugan, som är en del av logen och lagården.

Mens jag står där utanför kommer Torsten Johansson och får fatt på Kvist-Allan och mig. ”Kom med,” säger han, ”har ni någon lykta?” ”Ja, Allan har en.” ”Det måste finnas ett bakre kulsprutetorn,” säger Torsten, ”det finns det på den

Landvetters Hembygdsförening

typen, har jag för mig. Kanske finns det någon där.” Så springer vi över spången, skyndar fram utefter åkanten. ”Akta er för ledningarna, ni kan få en stöt!” Nu är vi förbi det farliga stället och framme vid vraket. –”Ta hit lyktan, man kan komma ner och titta här!” -Jag hoppar ner för den ganska branta stranden bland hallonris och trädkvistar, håller mig hårt i en gren. ”Akta dig, så att du inte kommer ner i ån, strömmen är stark!” ”Ja, jag håller mig nog fast!” Jag lyser med lyktan, där inne nere invid strandkanten inkilat i leran skymtar jag glas, svarta stänger, det är det akre ksp.tornet med sina kulsprutor. Jag lyser och tittar, men ser inget innanför glaset. Ingen levande syns till. –”Nä, man kan inte se någon här, men här är i alla fall det bakre ksp.tornet,” säger jag, när jag klänger mig upp. Så kommer då nu först en hemvärnsman med k-pist. –”Alla som inte tillhör brandkåren får ge sig iväg. Nå. hör ni inte!” - Ja, så går vi, vi behövs inte nu, hemvärn, statspolis, landsfiskal kommer drällandes. Tiden går, vi brandgubbar går omkring lite planlöst.

The end.

Som du ser av skisserna låg planet faktiskt mitt i ån. Angående planets typ vet jag inte vad jag skall tro. Troligen är det 2-motorigt (somliga säger 4-) I tidningen står det att det är Mosquito. 6 man hoppade med fallskärm, kom till Skogen och andra ställen och klarade sig. Flight- lieutenant George Davidson, pilot och befälhavare stannade ombord och klarade sig. Den 8:e, som stannade var död, han hade väl inre skador och drunknade dessutom kanske. Gamle Hultin i Backa gick ut i skogen och letade rätt på 5 st. Bra gjort. Jaha, nu så skall jag väl äntligen sluta. Hej so long! Mamma, Pappa, Lasse, bekanta och jag hälsar. Ivar Holm med! Lasse tackar för brev.

Hjärtliga hälsn. från din bror Knut.